

ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ Γ' ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΠ
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
ΕΚ ΤΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΖΑΓΟΡΑΣ*

21'. Κωδ. 91 φ. 260—261

Ὁ Πατριάρχης τὰ κατ' αὐτοῦ ὑπὸ τῶν μοναχῶν τοιμηθέντα, ἐγνώρισε, καὶ εἰς τὸν Σιναίου καί, ὡς φαίνεται, παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ δικάσῃ τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν μοναχῶν ὑπόθεσιν καὶ νὰ διενεργήσῃ τὴν εἰρήνην ἢ καὶ τὴν τιμωρίαν τῶν ὑπαίτιων διὰ τὰς ἀκόσμους ἐκεῖνας σκηνάς. Οὗτος ὅμως, ἄγνωστον διατί, ἀνήνεγκε τὸ ζήτημα εἰς τὸν Πατριάρχην, καθίσας αὐτὸν κριτὴν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων καὶ μᾶλλον αὐτὸν ἐπεύθυνον τῶν συμβάντων θεωρήσας. Ἐφ' ᾧ καὶ ἐπέστειλεν αὐτῷ ὁ Πατριάρχης ταύτην.

Κωνσταντίῳ Σιναίου

Ἐὰν ἠπιστάμην, ὅτι τὸ γράμμα σου πλήρες ἦν τοιούτων ὑποθέσεων, ὧν οὐδὲ ἀκροθιγῶς τοῖς ὡσὶν ἠβουλόμην ἀκοῦσαι, οὔτ' ἂν ἀνέγνων, οὔτε εἰς χεῖρας λαβὼν ἀνείλιξα. Ἐφθασα δὲ τοῦτο δεξάμενος ἐφ' ἑτέραις γνώμαις καὶ ὑπολήψεσι καὶ διὰ ταῦτα ἀνέγνων, ὃ οὐκ ἔβουλόμην πεποιηκῶς. Ἴνα τί γάρ με τοιούτων κριτὴν ἀνδρῶν ἐκάθισας; Τί δέ με τοιαύτας δίκας ἀνήνεγκας, αἷς σε δικαστὴν ἐποιησάμην ἐγώ; Πῶς δὲ δικαιοτάτον με πάντων ἀνθρώπων νομίζων καὶ λέγων, ἔπειτα ἐπεγκαλεῖς ὡς αἰτίῳ τῶν συμβάντων καὶ χαρίζῃ μὲν τῇ γλώττῃ, κατηγορεῖς δὲ τῇ ψυχῇ; Εἶτα, οὐκ ἐνθυμῆ, ὅτι ἐνόρκως ταύτην τὴν λειτουργίαν σοι ἀνατέθεικα καὶ πάντα ταῖς σαῖς γνώμαις ἐπέτρεψα, ἵν' ὅπως ἂν ἐθέλης διενεργήσῃς τὴν εἰρήνην ἢ καὶ τὴν τιμωρίαν καὶ κανόνα; Ἄλλ' ὡσπερ ἔοικε τὸ τῶν πολλῶν πέπονθας καὶ μέχρι γλώττης με ἠγήσω δίκαιον, τὰ δὲ περὶ τὴν καρδίαν τοῖς λόγοις ἀντιφθεγγόμενον. Τὸ δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης ὄνομα ποῦ; Τὸ δὲ τοῦ λόγου ἀξίωμα; Ἡ δὲ παρὰ πάντων καλλίστη ὑπόληψις; Ἡ τὴν ἄλλως λαλοῦμεν τοὺς τοῦ δικαίου κανόνας τοῖς πᾶσι δηλοῦντες καὶ ἐξαγγέλλοντες, αὐτοὶ δὲ πάντων ἀδικιώτατα πράττοντες; Εἰ μὲν οὕτως ἔχεις, ὡς ὑπελάβομεν, μῆτε ὡς δικαστὰς πλάττε, μῆτε τῆς ἡμετέρας χρῆξε γνώμης καὶ ἀποφάσεως. Ἄλλ' ἔστω πάντα ἀδικήματα ἐμὰ καὶ κατηγορήματα, κἀγὼ τῶν ὄλων αἰτιώτατος παρὰ σοὶ νομιζοίμην. Εἰ δὲ οὐχ οὕτως ὑπολαμβάνεις, κύρωσον τὴν γνώμην οἷς ἐντελλόμεθα καὶ αἴτησιν τὰς πλευράς τοῦ ἀδικήσαντος, ἄχρι πληγῶν τριῶν, εἶτα δὲ καὶ στηλίτευσον καὶ δεῖξον πᾶσιν, ὡς οὐ τοιοῦτος ἐγώ, οὐδὲ τοιαῦτα παιδεύειν εἶθθα. Εἰ δὲ πολλοὶ μέντοι τὴν γνώμην ζηλοῦσιν, οὗτος δὲ τὴν ἐναντίαν ἐτρέπετο, θανμαστὸν οὐδέν. Ἐπεὶ καὶ τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ οἶδας, ὅστις ἐκπέπτωκε καὶ οὐ τὸν Χριστὸν αἰτιατέον τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ προ-

*] Συνέχεια ἐκ τοῦ ΣΤ'. Τόμου σελὶς 64.

αιρέσεως, ἀλλ' ἐκείνον, ὅτι τῶν τοῦ διδασκάλου λόγων ἐκ διαμέτρου ἐβάδισεν. Εἰ μὲν οὖν κατὰ τὰ δεδομένα ποιήσεις καὶ δεξιὰν ἐμβαλοῦμέν σοι καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς σιτησόμεθα καὶ στέγης καὶ πυρὸς κοινωνήσομεν. Εἰ δὲ φιλανθρωπευσάμενος τῆς δικαίας ταύτης ἀπόσχη ἀγανακτήσεως, ἡμεῖς ἐπὶ τῆς ἡμετέρας μενοῦμεν ἔξεως, σοὶ δέ, ὡς αἰτίῳ τῶν ὄλων ἐπεγκαλέσομεν, καὶ οὐ κατήγορον, ἀλλὰ συκοφάντην καλέσομεν.

22'. Κωδ. 91. φ. 410

Ἡ ἐπιστολὴ ἀπευθύνεται Κωνσταντίῳ, πάντως τῷ ἀρχιεπ. Σινᾶ, εἰς ὃν ἔγραψαν, ὡς συνέφερον αὐτοῖς οἱ ἀτακτήσαντες μοναχοὶ περὶ τῶν διατροφῶν ἐν τῇ Μονῇ καὶ περὶ τοῦ ἐπεισοδίου αὐτῶν μετὰ τοῦ Πατριάρχου. Συναστῆ νὰ μὴ πιστεύῃ εἰς τὰ ὑπ' αὐτῶν γεγραμμένα, καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ δραμύτατα ἐλέγχει τὴν ὑπόκρισιν τῶν ἀββάδων.

Κωνσταντίῳ

Ἐκ τῶν καρπῶν ἀββά τὰ δένδρα ἐπιγινώσεται καὶ ἐκ τῶν τρόπων ὁ ἀγγελικὸς χαρακτηρίζεται βίος καὶ οὐκ ἐκ τῶν τόπων καὶ ἐνδυμάτων. Πολλοὶ γὰρ πλανῶσι τῷ κωδίῳ, τὸν λύκον ἀποκρύπτοντες. Περὶ τούτων ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἔφη, προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ἡμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσι λύκοι, ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς, τοῦτέστιν, ἐκ τῶν λόγων, ἐκ τῆς ὑποκρίσεως, ἐκ τῆς κενοδοξίας αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Οὐ γὰρ δύναται δένδρον σαπρὸν ποιεῖν καρποὺς καλοὺς. Ἐκ τῶν καρπῶν τοίνυν τῶν ἰδίων καὶ ἡμεῖς τοὺς ἀββάδας ἐπέγνωμεν, ὅθεν καὶ κατέγνωμεν σὺν τοῖς ἔργοις. Μὴ τοίνυν πίστευε τοῖς γεγραμμένοις, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἀλήθεια, καὶ τάφος ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, οἷς μὴ συγκοινωνεῖ, μᾶλλον δὲ καὶ ἔλεγξον, ἵνα μὴ ἀπόλωνται διὰ τὴν ἀνομίαν καὶ φαρισαϊκὴν αὐτῶν οἴησιν.

23'. Κωδ. 91 φ. 410—411.

Ἐπιτιμητικὴ, ὅπως δι' ἔργων ἀγαθῶν τιμᾶται τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Οἱ τὸ μὲν σχῆμα τὸ σεμνὸν φορέσαντες, τὰ δὲ ἔργα τοῦ σχήματος μὴ ποιήσαντες, δίκην ἔξουσι, καὶ μείζονα τὴν κόλασιν καὶ κατάκρισιν.

Μελετίῳ

Τὸ σεμνὸν σχῆμα τὴν προαίρεσιν οὐκ ἀλλάττει· ἐλέγχεται γὰρ ὡς ἐπίπλαστον διὰ τῶν καθ' ἐκάστην πραττομένων. Τὶ οὖν κρύπτεις ἐν ἀλλοτρίῳ σχήματι σαντῶν; Τί κατακρύπτεις τῇ δορᾷ τοῦ προβάτου τὸν λύκον; Ἐκφαίνει γὰρ σε μικρὸν ἢ ἀλήθεια, καὶ φεύγων ἀλήθειαν ἀλώση διὰ τῆς ἀληθείας. Τί προβάλλῃ λόγους χρηστότητος, τὸ πικρὸν ἦθος καλύπτων; Οὐ λάθῃς πικρὸς ὢν, κἂν πάνυ γλυκὺς εἶναι προσποιήσῃ. Τί φιλίας ὑποδύῃ σχῆμα, πολέμιος ὢν; Τί καλύπτεις, ὑπερφανίαν σχήματι, καὶ ρήματι ταπεινώσεως καὶ εὐλαβείας ὑποκρίνη τὸν φθόνον; Τί προσωπεῖον περιτίθῃς, μὴ ὢν τοιοῦτος, οἷος ἑαυτὸν ἐπι-

δείκνυσαι ; καὶ τοὺς μὲν χιτῶνας τοὺς ἀσκητικούς φορῶν ἐν σχήματι ἁγίου, τὸν δὲ τρόπον ἡγριωμένος ; Τῷ λόγῳ καὶ τῇ στολῇ ἅγιος, τῇ δὲ γνώμῃ καὶ τοῖς ἔργοις ἀπάνθρωπος, ἵνα μὴ εἴπωμεν δαίμων ; Στολισμὸς οὐκ εἰσάγει εἰς βασιλείαν οὐρανῶν ἀλλ' ἔργα δικαιοσύνης. Οὐχ οὕτως ὄψεται ἄνθρωπος, ὡς ὄψεται Θεός. Ἄνθρωπος μὲν εἰς πρόσωπον, ὁ δὲ Θεὸς εἰς καρδίαν. Ἦξει καιρὸς, ὅτε τὸ προσωπεῖον τοῦτο ρίψας γυμνὸς εὐρεθῆσῃ καὶ αἰσχυνθῆσῃ. Ἐκεῖ γὰρ οὐκέτι σχῆμα ζητεῖται, ἀλλ' ἔργα. Ὡδε μὲν γὰρ πλανῶμεν καὶ διαφεύγομεν τὸν ἔλεγχον καὶ διὰ τοῦ σεμνοῦ σχήματος φαινόμεθα ὡς δίκαιοι καὶ πολλάκις μακαρίζομεθα, ἐκεῖ δὲ οὐκέτι ἐνὶ ψεύσασθαι. Ἐκεῖ τὰ ἔργα ζητεῖται, οὐκέτι τὸ σεμνὸν σχῆμα, οὐκέτι τὸ κώδιον, μᾶλλον δὲ καὶ μείζονα τὴν κόλασιν καὶ κατακρίσιν ἔξομεν, τὸ μὲν σχῆμα τὸ σεμνὸν φορέσαντες, τὰ δὲ ἔργα τοῦ σχήματος μὴ ποιήσαντες. Ἐπιθυμεῖς τὸ τῶν ὁσίων σχῆμα, καὶ τὸ ὄνομα τούτων ἐπεπόθησας μὴ μείνης ἐπὶ τούτου. ἀλλ' ὡς ὁμολόγησας Θεῷ, ἀπόδος τὴν ἐπαγγελίαν, τῇ τῶν ἔργων ἀποδείξει. Ἀπόδος Κυρίῳ τὰς εὐχὰς σου, μὴτι ὑφέλης τῆς ἐπαγγελίας, ἵνα μὴ πάθῃς τὰ Ἄνανίου καὶ Σαπφείρας. Μὴ ἕως τοῦ σχήματος νομίσης εἶναι τὸν μοναχικὸν βίον, μηδὲ τούτῳ τερόμενος ἐναπομείνης, ὅτι ἀκούσῃ πάντως τό, δοῦλε ὀκνηρέ, ὅ πόσον φοβερόν ἐστι διανοήθητι.

24'. Κωδ. 91 φ. 411.

Ὁ Πατριάρχης βλέπων τὴν ἀπόνοιαν Ἄνθιμου τοῦ χωλοῦ, περὶ οὗ ἐν ταῖς ἀνωτέρω ἐρρήθη, καὶ τὸ ὑπερβάλλον τῆς μοχθηρίας αὐτοῦ καὶ ὅτι ἡ πρὸς αὐτὸν ἐπιδειχθεῖσα ἐπιείκεια εἰς οὐδὲν ὠφέλησεν, ἀπέκοψεν αὐτὸν τῆς ὀλομελείας τῶν Πατέρων καὶ ἀφώρισεν, ἐπιφυλασσόμενος νὰ λύσῃ αὐτὸν τοῦ δεσμοῦ, ἐὰν ταπεινωθῇ καὶ εὐλαβῶς τὴν συγχώρησιν αἰτήσῃται καὶ λυπηθῇ ἐπὶ τοῖς προτετολμημένοις. Ἡ ἐπιστολὴ ἀπευθύνεται πρὸς τινὰ Ἄνανίαν, μοναχόν, Σιναίτην.

Ἄνανία

Βλέποντες τὴν ἀπόνοιαν τοῦ χωλοῦ καὶ τὸ ὑπερβάλλον τῆς μοχθηρίας αὐτοῦ καὶ ἀθεοφοβίας, ἐνομιζομεν τῇ σιωπῇ πρᾶον αὐτὸν ποιήσειν καὶ μαλάξειν κατὰ μικρόν, ἐλάθομεν δὲ πονηρῷ δαίμονι προσπαλαίοντες καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν βλάψαντες τῇ ἀκαίρῳ φιλοσοφίᾳ. Οὐ γὰρ δυσωπεῖ τοὺς πονηροὺς ἐπιείκεια, οὐδὲ Αἰθίοψ λευκαίνεται, τὸ τῆς παροιμίας. Ὅθεν τὴν τοῦ πνεύματος ἀναλαβόντες μάχαιραν τῆς ὀλομελείας τῶν πατέρων ἀπεκόψαμεν, καὶ τῷ Σατανᾷ παρεδώκαμεν πρὸς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ, μὴ δειλιῶντος τὰς ἀρὰς ἡμῶν, συνεχῶς καταβοῶντος καὶ τὸν ὑπὸ Θεοῦ ἀφορισμόν, ἀλλὰ μυκτηρίζοντος ταύτας καὶ ἡμᾶς ὡσῶραι ἀθεῖ ἀτιμάζοντος. Ὅθεν καὶ ἐκδικεῖν τὰ τοῦ Θεοῦ δίκαιον ἐνομίσαμεν. Εἰ οὖν ἀποστῇ τοῦ κακοῦ καὶ ταπεινωθῇ καὶ εὐλαβῶς τὴν συγχώρησιν αἰτήσῃται καὶ λυπηθῇ ἐπὶ τοῖς προτετολμημένοις καὶ προσέλθῃ ἐν ταπεινώσει ψυχῆς καὶ συντριβῇ, προσδεχόμεθα τοῦτον, σὴ χάριτι, καὶ λήθῃς βυθοῖς παραπέμφομεν τὰς παροινίας αὐτοῦ. Προσελθέτω οὖν μηδὲν ἀμφιβάλλον.

25'. Κωδ. 91 φ. 418

Κατόπιν παρακλήσεων τῶν ἐν Σινᾶ μοναχῶν καὶ τῶν ἀπ' Αἰγύπτου περὶ τοῦ Σκευοφύλακος τῆς Μονῆς, ὅστις καὶ αὐτὸς ἦτο εἰς ἐκ τῶν ταραξιῶν τῶν ἐξαναστάτων κατὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ τὸν ὅποιον ἔδρασε δ' ἀφορισμοῦ, ὁ Πατριάρχης ζητήσαντος τὴν τοῦ σφάλματος θεραπείαν λύει τοῦ δεσμοῦ, τὸν δὲ χωλὸν Ἄνθιμον, ὡς ἀνίατα νοσοῦντα ἔχει αὐθις ἀφωρισμένον.

Τοῖς ἐν Σινᾶ Μοναχοῖς

Ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν πατέρες, μάλιστα δὲ ἐπεὶ καὶ οἱ ἀπ' Αἰγύπτου τὴν δέησιν ὑπὲρ τοῦ Σκευοφύλακος ἐποίησαντο, λελυμένον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ εἰς ἡμᾶς παραπτώματος ἔχομεν, εἰ ἀληθῶς καὶ οὗτος τὴν τοῦ σφάλματος αὐτοῦ θεραπείαν ἐζήτησεν. Ὅφείλομεν γὰρ τοὺς μετανοοῦντας καὶ δέχεσθαι καὶ ἀποδέχεσθαι, οὐδ' ἀποκλείομεν τὴν μετάνοιαν τοῖς εἰλικρινῶς ἐπιστρέφουσι, μὴ γένοιτο. Τὸν δὲ χωλὸν Ἄνθιμον ὡς κατηγοροῦντα ἡμῶν καὶ ἐξυλακτοῦντα καὶ ἀνίατα νοσοῦντα ἔχομεν καὶ αὐθις ἀφωρισμένον. Καὶ ἐπιπέσαι ἐπ' αὐτὸν ἀγλὺς καὶ σκότος καὶ λεπρωθεΐη ὡς Νεεμὰν ὁ Σύρος καὶ κληρονομῆσοι τὴν κατάραν τοῦ ἀδελφοκτόνου Καΐν καὶ ἔστω κλονούμενος καὶ τρέμων ἐπὶ γῆς, καὶ λέπρα ἀνιάτω ἀπορρήξῃς τὴν ζωὴν καὶ πονηρῶ τέλει καταστρέψῃς.

26'. Κωδ. 91 φ. 461

Ἐνδίδων εἰς παρακλήσεις πολλῶν καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰς ἐνὸς ἱερομονάχου, ἐνδιαφερομένου διὰ τὸν Ἄνθιμον, ὁ Πατριάρχης καλεῖ αὐτὸν εἰς μετάνοιαν, ἵνα παράσῃ ἄφεισιν αὐτῷ καὶ συγγνώμην.

Ἄνθιμω

Μέχρις τίνος ἀπονοῆ καὶ κακῶς μὲν βουλευῆ περὶ σεαυτοῦ, καὶ ταραττεῖς μὲν ἡμᾶς, αἰσχύνεις δὲ τοὺς λοιποὺς τῶν μοναστῶν καὶ θορύβου τὴν μονὴν ἐνέπλησας; Ἐπᾶνελθε, τῷ Θεῷ θαρρῶν καὶ ἡμῖν, οὗ τὴν φιλανθρωπίαν μιμούμεθα. Εἰ γὰρ καὶ πατρικῶς ἐπετιμήσαμεν καὶ ἀφορισμοῖς ἀλύτοις καθυπεβάλλομεν, ἀλλὰ καὶ συγγνωσόμεθα πατρικῶς μετανοήσαντι καὶ τὴν ἄφεισιν ἐξαιτήσαντι. Ταῦτά σοι παρ' ἡμῶν, ἐπεὶ πολλοὶ ἱκετεύουσι καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ὁ σὸς Ἱερομόναχος, οὗ τὴν μεσιτείαν καὶ τὰ δάκρυα καὶ τὰς δσώρας ἐνοχλήσεις οὐ παρείδομεν.

Γ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ, Καθηγητῆς